
TRI KONFERENCE MEDNARODNEGA MUZEJSKEGA SVETA V SLOVENIJI

Konstruktiven prispevek k muzejem v svetu sprememb

563

Kot vodja službe za komuniciranje v Slovenskem etnografskem muzeju sem več kot tri leta pripravljala tri letne konference Mednarodnega muzejskega sveta (ICOM) s predznakom 3-ICOM 2003. Sedež nacionalnega organizacijskega odbora je bil v SEM, kjer so potekale tudi vse priprave tako strokovnega kot organizacijskega značaja. Kot predsednica nacionalnega organizacijskega odbora za 3-ICOM 2003 sem bila avtorica idejnega koncepta treh letnih konferenc ICOM-a v Sloveniji, strokovnega programa konference za Marketing in odnose z javnostmi (MPR), strokovnega programa plenarne seje treh konferenc ...

Od 12. do 17. septembra 2003 so pod pokroviteljstvom ministrice za kulturo Republike Slovenije Andreje Rihter in pod okriljem Mednarodnega muzejskega sveta ICOM, Slovenskega nacionalnega odbora, potekale v Ljubljani in po muzejih v Sloveniji kar tri letne konference istočasno, in sicer ICOM-CIMUSET (Mednarodni odbor za muzeje znanosti in tehnike), ICTOP (Mednarodni odbor za izobraževanje kadrov) in MPR (Mednarodni odbor za marketing in odnose z javnostmi – Public Relations). Slovenski muzealci so pridobili kandidaturu za te konference na 19. generalni konferenci ICOM-a v Barceloni leta 2001.

ICOM je mednarodna neprofitna, nevladna organizacija, ki se zayzema za razvoj in napredek muzejev, muzejske stroke in muzejskih poklicev; spodbuja

poznavanje in razumevanje vloge muzejev v službi družbe; organizira sodelovanje med muzeji po svetu in se ukvarja z vrsto drugih nalog, ki povezujejo muzeje vseh vrst in disciplin ter strokovnjake v svetovno komunikacijsko mrežo. Svoje cilje in program stalno usklajuje s spremembami v svetu. Ustanovljena je bila leta 1946, danes šteje več kot 17.000 članov iz 142 držav, ki sodelujejo v 109 nacionalnih in 28 mednarodnih odborih, oblikovanih po vsebinah muzejskega dela. Nacionalni odbori kot temeljne enote ICOM-a zastopajo cilje ICOM-a in delujejo v svojem okolju oziroma državi. Slovenski odbor je bil ustanovljen leta 1991.

564 Konferenc so se udeležili: predsednik ICOM-a g. Jacques Perot, vsi trije predsedniki Mednarodnih odborov (CIMUSET, ICTOP in MPR), več kot 140 udeležencev – muzejskih strokovnjakov in predavateljev, muzealcev in članov teh odborov iz 33 držav vsega sveta. Med njimi so bili najštevilčnejši slovenski muzejski strokovnjaki, ki so predstavili svoje prispevke na različne teme v sklopu programa CIMUSET-a, ICTOP-a in MPR-a.

Zamisel o pripravi treh letnih ICOM-ovih konferenc istočasno se je porodila konec leta 2000. Botrovalo ji je prepričanje, da se vsi muzeji soočajo s podobnimi vprašanji in dilemami, ki jih pogojuje današnja globalna družba in hitro spreminjajoči se svet. Dogajanje v svetu odseva tudi v Sloveniji, v njenih sosednjih državah, v Srednji Evropi in drugod.

Slovenski muzealci se namreč zavedajo izjemnega pomena kulturne dediščine, njenega prepoznavanja in ohranjanja in ga zaznavajo v luči procesa sprememb pod vplivom vsesplošnega pojava globalizacije, ko je treba muzeje in njihovo vlogo še bolj izpostaviti in zmeraj iskati nove možnosti za združevanje načel, uveljavljanje standardov dela in za sodelovanje na mednarodni ravni.

Tako si v sklopu ICOM-ovega nacionalnega odbora in na podlagi ICOM-ovega programa prizadevajo uresničiti njegove cilje v državi, v kateri delujejo.

Tekom konferenc je interdisciplinarna obravnava različnih tem in vprašanj, lastnih CIMUSET-u, ICTOP-u in MPR-u, pospešila dialog med vsemi tremi področji in prinesla nove rešitve; kljub temu, da se mednarodni odbori CIMUSET, ICTOP in MPR ukvarjajo z različnimi muzejskimi temami, sledijo enakim ICOM-ovim smernicam in se soočajo s podobnimi izzivi.

Konference so se začele s plenarno sejo 13. septembra v kulturnem in kongresnem centru Cankarjevega doma v Ljubljani z naslovom *Muzejem prihodnosti naproti* z namenom osvetlitve položaja in vloge muzejev v svetu danes in jutri z vidika različnih vsebin, s katerimi se ti komiteji ukvarjajo. Slovenske muzeje prihodnosti naproti je predstavila direktorica Mestnega muzeja Ljubljana Taja Vovk Čepič, svetovne pa profesor Patrick Boylan iz Anglije.

V naslednjih štirih dnevih je na posameznih delovnih sejah vsak mednarodni odbor obravnaval in razvijal svoje glavne teme, ki so bile:

Za CIMUSET *Prihodnost muzejev znanosti in tehnike*, torej možne oblike sodelovanja in povezav med tehniškimi muzeji in znanstvenimi centri, katerim razvoju smo priča povsod po svetu in kakšna prihodnost se obeta tako enim kot drugim.

Za ICTOP *Sodelovanje, profesionalno muzejsko usposabljanje in razvoj* z obravnavo oblik sodelovanja na področju izobraževanja muzejskih strokovnjakov in njihovega profesionalnega razvoja. Na primer: sodelovanje med muzeji na lokalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju, sodelovanje med različnimi muzeji in programi izobraževanja, sodelovanje med muzejskim strokovnim, upraviteljskim in med drugimi izobraževalnimi področji, vključno z različnimi poslovnimi in drugimi šolami itd.

Za MPR *Vpliv globalizacije na muzejsko komuniciranje*. Prispevki predstavljeni na to temo so bili osredotočeni na soočanje muzejev z izzivi globalizacije in njenimi posledicami, tako negativnimi kot pozitivnimi. In sicer na področju muzejskega komuniciranja v luči perspektiv bodočega razvoja, z vidika različnih držav udeleženk, v prvem delu vzhodno- in centralnoevropskih in v drugem delu z vidika zahodno- kot izvenevropskih držav. Osvetlili so glavne razvojne trende v muzejih s poudarkom na vlogi muzejskega komuniciranja, javnostnih programov in dela z obiskovalci oziroma uporabniki. Izhajajoč iz dejstva, da danes, ko že govorimo o družbi v muzejih in manj o muzejih v družbi, komuniciranje predstavlja eno od primarnih funkcij muzeja, kar je potisnilo v ospredje tako marketinško prakso kot prakso odnosov z javnostmi z namenom pospeševanja in poglobljanja znanja (zavedanja) o kulturni dediščini, kulturnih raznolikostih itd.

Vzporedno pa so potekala še skupna delovna združena srečanja po dveh mednarodnih odborov (ICTOP in MPR, CIMUSET in MPR, CIMUSET in ICTOP), kot na primer: Marketing in odnosi z javnostmi v znanstvenih in tehniških muzejih, Marketing in izobraževanje v muzejih, Usposabljanje kadrov v znanstvenih centrih itd. Prizorišča teh srečanj so bila v različnih slovenskih muzejih in na različnih krajih (v Slovenskem etnografskem muzeju, Narodni galeriji, Muzeju novejšje zgodovine Slovenija, Muzeju novejšje zgodovine Celje, Tehniškem muzeju Slovenije, Pokrajinskem muzeju Celje itd.). Udeleženci so si ogledali še številne druge slovenske muzeje in galerije v Ljubljani in po Sloveniji, udeleženci konference ICTOP in CIMUSET pa so se odpravili tudi v Zagreb na Hrvaško, kjer so obiskali nekatere muzeje in Katedro za muzeologijo na Zagrebški univerzi.

Ob zaključku letnih konferenc CIMUSET, ICTOP in MPR so predsednik ICOM-a g. Jacques Perot, vsi trije predsedniki Mednarodnih odborov in udeleženci pozdravili zamisel o skupnih letnih srečanjih več odborov in predlagali, da se tudi druge mednarodne odbore ICOM-a spodbudi k tovrstnim programom, sodelovanju, vzpostavljanju mreže in bogatenju razprave skozi podobne pristope. Sloveniji so izrekli zahvalo in priznanje za odlično pripravo in nadvse uspešno organizacijo letnih konferenc treh mednarodnih odborov ICOM-a hkrati ter za njen konstruktivni prispevek k muzejem v svetu sprememb.

Nacionalni organizacijski odbor 3-ICOM 2003 je povabil ob podpori Ministrstva za kulturo RS v Slovenijo poleg članov in predsednikov CIMUSET, ICTOP in MPR še nekaj priznanih muzejskih strokovnjakov iz tujine in Slovenije in odprl vrata na predavanja slovenskim muzealcem in študentom. Med pomembnimi

referenti gre omeniti dr. Neila Kotlerja iz ZDA, muzejskega analitika in specialista, predavatelja in avtorja več knjig na temo muzejskega marketinga, ki je imel dve ključni predavanji. Drugi je dr. Klaus Müller z Nizozemske, mednarodni muzejski konzultant in kustos, avtor številnih razstav po svetu in muzeoloških člankov, ki je predaval na temo Muzeji in globalizacija poleg profesorja Tomislava Šole s Hrvaške in Grahama Ryana iz Avstralije.

566

Ob konferencah 3-ICOM 2003 je nacionalni organizacijski odbor izdal več brošur v obliki obvestil o konferencah, Knjigo povzetkov z več kot 60 prispevki predavateljev iz 24 držav in knjižico strokovnih programov konferenc. Urednica publikacij je bila Nina Zdravič Polič iz SEM, oblikovala pa jih je, poleg zasnove celostne podobe 3-ICOM 2003, arhitektka Mojca Turk iz Muzeja novejšje zgodovine Slovenije.

Poleg tega je ob koncu 3-ICOM 2003 nacionalni organizacijski odbor (v sestavi Nina Zdravič Polič, SEM, dr. Orest Jarh, Tehniški muzej Slovenije in Jerneja Batič, Ministrstvo za kulturo RS) izdal še zaključni dokument s priporočili za bodoče delo vseh treh mednarodnih odborov, ki ga je pripravil skupaj s prof. Patrickom Boylanom (predsednikom ICTOP-a), dr. Paulom Donahueom (predsednikom CIMUST-a) in Grahamom Ryanom (predsednikom MPR-a).

V okviru konferenčne teme *Muzejem prihodnosti naproti* so bila sprejeta naslednja skupna priporočila:

- Potrebno je krepiti spoznanje, da muzeji delujejo v hitro spreminjajočem se svetu, zato jih je treba spodbujati k odzivanju na te spremembe in k sprejemanju izzivov globalizacije.
- Muzeje in njihove kadre je potrebno usmerjati k delovanju znotraj parametrov sprememb skozi izobraževanje in usposabljanje.
- Muzeji morajo razviti sposobnost, da predvidijo spremembe in da se na te spremembe odzivajo in nanje vplivajo.

Priporočila *Mednarodnega odbora za marketing in odnose z javnostmi (MPR)*:

- Zagotoviti, da marketing in odnosi z javnostmi dobijo osrednjo vlogo pri uresničevanju poslanstva muzejev.
- Razvijati profesionalizem na področju marketinga in odnosov z javnostmi s pomočjo stalnega izobraževanja kadrov.
- Krepiti spoznanje, da je muzejska publika globalna.
- Razvijati ustrezna marketinška orodja za pridobitev in pritegnitev te publike.
- Vztrajno razvijati muzejsko komuniciranje.
- Ponuditi lokalni, regionalni in transnacionalni publiki večplastni dostop do muzejev.
- Poudarjati bolj vlogo muzeja v službi javnosti (obiskovalcev, uporabnikov) kot pri povečevanju muzejskih zbirk.
- Skozi komuniciranje z okoljem poudarjati enkratnost in vrednote muzejev.
- Širiti prepoznavnost muzejev.

Priporočila *Mednarodnega odbora za usposabljanje kadrov (ICTOP)*:

- Spodbujati različne oblike sodelovanja na področju usposabljanja kadrov (med institucijami in muzeji, med samimi muzeji itd.).
- Spodbujati mednarodne programe usposabljanja na vseh sorodnih področjih (HMR – upravljanje s človeškimi viri).
- Pospeševati in razvijati načrtovanje usposabljanja kadrov, profesionalizacijo, visoke standarde kakovosti, timsko delo.
- Nadaljevati delo ICTOP-a v zvezi s kurikularnimi smernicami.
- Informirati in usmerjati muzeje in njihove kadre na vseh ravneh.

Priporočila *Mednarodnega odbora za muzeje znanosti in tehnike (CIMUSET)*: 567

- Organizirati skupna letna srečanja hkrati z drugimi odbori ICOM-a in sorodnimi organizacijami, kadarkoli je to primerno oz. možno.
- Organizirati sestanke in druge dejavnosti na področju usposabljanja in izobraževanja – delavnice, seminarji in izmenjave – v sodelovanju s člani CIMUSET-a in njihovimi lokalnimi organizacijami.
- Zagotoviti, da bo glavna tema letnih konferenc (razen trienalne generalne konference) predmet posvetovanj in dogovora med odborom CIMUSET-a in lokalnim organizacijskim odborom.
- Razširiti obseg spletnih strani CIMUSET-a, ki naj bo za njegove člane informacijsko orodje in forum za izmenjavo informacij in idej, za promocijo in publiciranje dejavnosti.
- Oblikovati delovno skupino šestih članov, ki bo zadolžena za promocijo dejavnosti CIMUSET-a med muzeji in centri znanosti in bo spodbujala muzealce k članstvu v mednarodnem odboru.

Nina Zdravič Polič